

Ishaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrta leta 8 D. Izven Jugoslavije 56 D. Naročnina se pošlje na upravitelstvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta 5. List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. — Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije s poštnine proste.

Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurb. št. 113.

26. številka.

MARIBOR dne 11. junija 1925.

59. letnik.

Romanje Slovencev v Rim.

Sveto leto je iz Rima napravilo veliko zbirališče vseh narodov. Rim je in ostane središče katoliške cerkve. Nikdar pa to ne pride do takega zunanega očividnega in učinkovitega izraza, kakor ob svetem letu. To je starodavna ustanova, po svoji sedanji ureditvi stara preko 600 let. Njen namen je podkrepitev vere v Kristusa in njegovo cerkev, koje vidni poglavar je rimski papež, vzbuditev duha pokore in trdnega sklepa življenja po katoliških principih.

Poziv sedanjega sv. Očeta, papeža Pija XI., na proslavo svetega leta je našel odmev po celim svetu. Romarji so prišli ter še bodo prišli iz vseh delov sveta. Ni eden iz med svetovnih delov ni izvzet, vsak je poslal svoje zastopnike ali pa napovedal njihov prihod. Katolištvo, to je: vesoljnost naše cerkve, je redkokedaj prišla do tako sijajnega izraza, kakor v letošnjem svetem letu.

Med narodi, ki so letošnje leto pohiteli v Rim, da se poklonijo nasledniku poglavarja apostolov, sv. Petra, je tudi naš slovenski narod. Od srede, 27. maja, do srede 3. junija, je bivalo v Rimu preko 600 Slovencev kot zastopnikov slovenskega naroda.

Na rimskem svojem potu so se Slovenci v sredo, dne 27. maja, zjutraj oglasili v Padovi na grobu sv. Antona. Tu je bil prvi nagovor na-romarje, ki ga je imel narodni poslanec dr. Hohnjec, kateri se je kot zastopnik Jugoslovanskega kluba udeležil slovenskega romanja. Dr. Hohnjec je začrtal namene in pote dvojnega romanja: jubilejnega romanja proti večnemu mestu in življenjskega našega romanja proti domu večnosti. Z ozirom na sv. Antona je poudaril njegovo odločno in neumorno borbo zoper krivo vero, v čemer je za nas zgled in izpodbuda, da iztrebimo ljuljko laži in neresnice, ki se je bahato in košato razpasta tudi med slovenskim ljudstvom, ter da mu njegov najdragocenejši zaklad, katoliško vero, ohranimo nezmanjšano, neprikrajšano in nepomešano.

V četrtek je bil predpoldne jubilejni obisk premo-gočne cerkve sv. Petra, kjer je imel ljubljanski škof Jeglič pridigo o rimskem papeštvu, o pomenu svetega leta ter o odpustkih. Popoldne je bil obisk cerkve Maria Maggiore (Marije Velike), kjer je imel govor župnik Gomilšek, kateri je Mariji priporočal slovenski narod, slovensko duhovščino in zlasti slovensko mladino.

Tretji jubilejni obisk je veljal prekrasni cerkvi sv. Pavla. Grob velikega sv. apostola so romarji počastili v petek popoldne. Pri tej priliki je imel nagovor mariborski škof dr. Karlin, ki je razpravljal o sv. Pavlu kot učitelju vere, upanja in ljubezni. Četrty obisk pa se je vršil v soboto predpoldne v veličastni cerkvi sv. Ivana

na Lateranu, kjer je o cerkvi kot materi govoril prior p. Valerijan Učak.

To so bili predpisani jubilejni obiski. Razume se pa po sebi, da so slovenski romarji obiskali vse znamenitejše cerkve, katerih je v Rimu veliko število. Pohiteli so zlasti v tiste cerkve, kjer so grobovi slovečih svetnikov, bodisi iz prvih stoletij krščanstva, bodisi iz poznejših časov. Ponedeljek predpoldne je bil posvečen obisku katakomb, kamor je slovenske romarje popeljalo 126 avtomobilov. V cerkvi sv. Sebastijana, ki se dviga nad istoimenimi katakombami, je imel pridigo o pomenu in naukih mučeništva župnik dr. Arnejc.

Vtisi, ki so jih romarji dobili od večnega mesta, njegovih sijajnih zgradb, velikih umetnin in ostankov iz stare poganske in krščanske dobe, so veliki in močni. Obisk misijonske razstave, muzejev in galerij v Vatikanu je deloval na romarje, in to tudi na bolj priproste ljudi z veliko, neodoljivo silo.

Vsem pa ostanejo neizbrisni vtisi, ki so jih dobili v petek na sprejemu pri sv. Očetu in na binkoštno nedeljo pri papeževi maši v cerkvi sv. Petra.

V petek, 29. maja, ob 1. uri popoldne je sv. Oče sprejel slovenske romarje. Bil je to prvi sprejem Slovencev kat naroda po kakem rimskem papežu. Ob slovenskem rimskem romanju leta 1910 so romarji videli papeža Leona XIII., ki je bil star preko 90 let ter ni dajal avdi-jence za posamezne romarske skupine, samo v cerkvi sv. Petra, skozi katero je bil prenešen. Ko je bilo slovensko rimsko romanje leta 1913, takratni papež Pij X. sam ni mogel sprejeti Slovencev, ker je bil bolan, marveč se je sprejem vršil po kardinalu Merry del Valu.

Papež Pij XI. se je vzradostil nad obiskom Slovencev v Rimu ter jih je dvakrat pozdravil v slovenskem jeziku, in to ob začetku z nazivom: »slovenski romarji« in končno s krščanskim pozdravom: »hvaljen Jezus«. Z veliko milino je govoril zbranim Slovincem, kojih poklon je sprejel kot poklon Slovenije, ter je tudi vsem Slovincem sporočil svoje pozdrave. Zvoki prelepe slovenske pesmi, ki so sprejeli prve papeževe korake v prvo izmed sprejemnih dvoran, so tudi spremljali njegov izhod iz dvorane.

Z nenavadnim sijajem se je na binkoštno nedeljo vršila papeževa maša v cerkvi sv. Petra. Pri tej priliki je prišlo do popolnega izraza dostojanstvo papeža kot suverena, od vsake politične oblasti neodvisnega poglavarja katoliške Cerkve. Ogromna cerkev je bila polna. Slovenski romarji so vsi dobili vstopnice ter se udeležili izredne slovesnosti, istotako tudi hrvaški romarji. V velikem številu je tudi bil zastopan francoski narod, kateri se je čutil posebno počaščenega, ker je sv. Oče ta dan proglasil dva njegova sina kot svetnika, namreč Janeza Vianey, župnika iz Arsa, in Janeza Eudes, gorečega

častilca Najsvetejšega zakramenta. Ob proglasitvi teh dveh svetnikov, ki jih je rodila francoska zemlja, so prostori največje cerkve na svetu, cerkve sv. Petra, zaplaval v bajni svetlobi. Prekrasen prizor je tudi nudila večerna razsvetljava fasade in velikanske kupole sv. Petra. Kaj takega se more videti le redkokedaj na svetu.

Slovenski romarji so v četrtek zjutraj z najboljšimi vtisi zapustili večno mesto. Sme se pa tudi trditi, da so povsod v Rimu napravili dober vtis. Zlasti je vsepovsodi ugajalo ubrano slovensko petje, za katero se je potrudil pevovodja Stanko Premrl. Smelo se more trditi, da nobena romarska skupina v Rimu ni tako lepo prepevala, kakor slovenska. V vsaki cerkvi, kjer je zadoneča slovenska pesem, so se navzoči verniki iz raznih narodov takoj zbrali okoli pevajočih Slovencev, vprašajoč, odkod so ti krasni pevci doma. V cerkvi Marije Snežne (Maria Maggiore) so bili navzoči francoski duhovniki tako zavzeli od slovenskih Marijinih pesmi, da so si melodije takoj zabeležili v note. Slovenski romarji s osvojenemu malemu narodu delali čast ter povzdignili njegov sloves.

Na povratku so se romarji ustavili v rojstnem kraju sv. Frančiška Asiškega. Predpoldne je bila v cerkvi Marije Angelske — imenovane Portiunkule —, kjer je začetek frančiškovega reda, cerkveno opravilo. Govor je imel župnik Franc Hohnjec, ki je romarjem stavil Marijo in sv. Frančiška za vzor božjih čednosti: vere, upanja in ljubezni, ter končno priporočal, naj bi med udeleženci rimskega romanja ostala vez medsebojne molitve. Popoldne so romarji obiskali starodavno cerkev v mestu Asissi samem, kjer je grob sv. Frančiška, in druga svetišča. Drugi dan so obiskali Benetke, nekdanjo »kraljico morja«, kjer so obiščevali krato telega nekdanje tako mogočnega mesta, zlasti prekrasno cerkev sv. Marka in čudovit trg pred njo. Potem so se po ladji odpeljali na otok Lido, kjer se jih je mnogo tudi telesno osvežilo in okrevalo v znanem morskem kopališču.

Popoldne jih je železnica odpeljala v smeri proti domu. Pogled na slovenske kraje, skozi katere so se peljali in ki sedaj zdihujejo pod italijanskim jarmom, jim je dosti grenil prijetno razpoloženje, katero je vladalo med njimi. Tolažilo pa jih je upanje in pričakovanje, da ti deli niso izgubljeni za slovenski narod. Prišel bo čas, ko bo naš narod tudi te dele zbral ter si jih pridružil. Med tem pa naj nas družijo zavest naše slovenske in katoliške skupnosti.

O Sporazumevanju.

14 dni je že minilo, ko je Pašič svojim poslancem obrazil, da v svrhu sporazumevanja z Radičevim stranko tečejo samo razgovori in da še ni prišlo do pravih poga-

LISTEK.

Zgodbe napoleonskega vojaka.

Francoski spisatelj Brokmann-Chatrian; preložil Al. B.

11. nadaljevanje.

Dne 8. aprila je bataljon stopil v erfurtsko trdnjavo. Mesto je jako utrjeno in bogato. Nikdar ne pozabim, kako je takrat, ko smo se na trgu pred vojašnico razšli, vojni mojster naredniku naše stotnije izročil sveženj pisem. Med njimi je bilo eno zame. Takoj sem spoznal Katarinino pisavo. To me je tako pretreslo, da so se mi šibila kolena.

Cebedej je vzel mojo puško in rekel: »Pojdiva! Tudi on je bil vesel, da bo kaj zvedel iz Pfalzburga.

Jaz sem bil pismo vtaknil v žep in vsi moji rojaki so šli za mano, ker bi ga bili radi slišali čitati. Jaz pa sem hotel mirno sedeti na svoji postelji, predno bi ga odprl, in pričel sem šele, ko smo bili nastanjeni v kotu trdnjave in je moja puška visela na stojalu. Nekateri so se mi obežali preko ram. Meni so solze tekale po licih, ker mi je Katarina pisala, da molim zame.

Ko so tovariši to čuli, so rekli: »Vemo, da tudi za nas molijo doma.« In eden je govoril o svoji materi, drugi o svojih sestrah, tretji o svoji nevesti.

Nazadnje je še gospod Gulden pristavil nekaj vrstic, v katerih je pisal, da je v mestu vse v redu, naj ne izgubimo poguma, in da bo ta nesreča trajala samo kratek čas. Posebno mi je naročal, naj povem tovarišem, da se pritožujejo njih starši, ker niso dobili od njih še niti najmanjšega poročila.

Pismo je bilo za nas vse velika tolažba. In ako pomislim, da je bilo 8. aprila, in da so se boji kmalu imeli začeti, sem ga smatral za zadnji pozdrav iz domovine polovici od nas: marsikdo izmed nas ne bo nikdar več slišal o svojih starših, o prijateljih, o vseh, ki jih je rad imel na tem svetu.

XII.

Vse to je bil, kakor je rekel narednik Pinto, šele uvod, kajti ples se je imel šele pričeti.

Za zdaj smo z bataljonom sedemindvajsetih opravljali službo v trdnjavi in videli z nasipov vso okolico pokrito s četami, ki so bile deloma nastanjene v taboru, deloma po vaseh.

Dne 18. aprila, ko sem se bil vrnil od straže pri warthauskih vratih, mi je rekel narednik, s katerim sva bila postala prijatelja:

»Strelec Bertha, cesar je prišel.«

Nihče se ni ničesar slišal o tem, zato sem odgovoril:

»Dovolite, gospod narednik, pravkar sem s soperjem Merfinom, ki je imel sinoči ordonančno službo pri generalu, izpil čašico — pa mi ni povedal nič takega.«

Pinto pa je pomežiknil in rekel:

»Povsod se vse giblje . . . vse hiti . . . Samo ti tega še ne razumeš, rekrut. A on je tu, čutim ga po vsem telesu. Le poglej, tam doli po cestah, kako dirjajo kurirji . . . Povsod se je začelo novo življenje. Le počakaj, ko pride prvi dan, boš že videl: cesarskim in kozakom niti ni treba natikati očal, da vidijo, je li pri nas — to opazijo takoj.«

In narednik se je smejal v dolgo brado.

Imel sem občutek, kakor da me čaka velika nesreča, a bil sem primoran, delati vesel obraz.

Da povem na kratko: narednik se ni motil, kajti tisti dan okrog treh popoldne so se pričele pomikati vse čete, ki so bile nastanjene okrog mesta. Ob petih smo stopili tudi mi pod orožje. Maršal knez Moskovski je prišel v mesto z veliko množico častnikov in generalov, ki so bili njegov štab, takoj nato pa je prišel v trdnjavo general Souham, star, belolas častnik, ter nas je pregledoval na trgu. Z močnim glasom, tako da ga je vsakdo lahko razumel, nam je rekel:

»Vojaki! Vi boste tvorili del avantgarde tretjega armadnega zbora! Pomislite, da ste Francozi. Živio cesar!«

In vse je zakričalo: »Živio cesar!« in po trgu je odmevalo z grozno silo.

Nato je odšel general s polkovnikom Zapflom.

Še tisto noč so nas nadomestili Hesi in zapustili smo Erfurt v spremstvu desetega huzarskega polka in enega polka badenskih lovcev. Ob šestih ali sedmih zjutraj smo bili pred Weimarjem ter v svitu vzhajajočega solnca ugledali vrtove, cerkve in hiše z gradom na desni.

Tam smo napravili tabor, huzarji pa so odjahali v mesto poizvedovat. Okrog devete ure, ko smo ravno kuhali, smo nenadoma v daljavi slišali streljanje. Naši huzarji so bili v mestu naleteli na pruske huzarje, pričeli so se biti ter streljati se s samokresi. A to se je godilo v taki daljavi, da o boju nismo opazili ničesar.

Cez eno uro so huzarji prišli nazaj. Izgubili so dva moža. To je bil začetek vojne.

Na tem kraju smo ostali pet dni, med tem časom pa se je ves tretji armadni zbor pomikal naprej. Ker smo tvorili prednjo stražo, smo morali iti preko Sulze in Warthau. Tam smo privikarali ugledali sovražnika: kozake, ki so se vedno umikali izven strolske daljave. In čimbolj so se umikali oni, tem srčnejši smo bili mi.

Jezilo me je, da je Cebedej rekel nekako slabe volje:

»Ali se nikoli ne bodo ustavili?«

Jaz sem si mislil: »Ako se umikajo — kaj si moremo želeti boljšega? Zmagamo, ne da bi se nam bilo zgodilo kaj hudega.«

Nazadnje pa so se vendar ustavili na nasprotnem bregu dokaj široke in globoke reke. Videli smo, kako so se pripravljali, da nas posekajo, ako bi hoteli iti preko reke.

Bilo je 29. aprila in nočilo se je. Lepšega solčnega zahoda si ni bilo mogoče misliti. Na oni strani reke se je širila nedogledna ravnina. Na rdečem ozadju, ki ga je tvorilo nebo, se je črtal metež teh jezdecov z naprej štrlečimi čakami, zelenimi suknjiči, majhnimi, pod pazduho visečimi torbicami za patrone in sinjimi hlačami. Bolj zadaj so stali suličarji. Narednik Pinto jih je spoznal: bili so ruski lovci — jahači in kozaki. Poznal je tudi reko in je rekel, da je Saala.

Približali smo se reki, kolikor mogoče, da bi streljali na jezdecce, ki so se umaknili in nazadnje izgubili v večerni zarji. Potem smo ob reki napravili tabor in razpostavili straže. Na levi strani je bila vas. Tja je odšel oddelek po-